

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Zapostavljanje „prečanskih“ sudija prama profesorima.

Primismo od jedne osobe izvan Uredništva i rado uvrstavamo.

Pred nekoliko mjeseci čitalo se je na dugo i široko u pokrajinskim novinama, kako su profesori na sam glas, da im se neće isplatiti pristojbe prekropisnih satova, zaprijetili energično i solidarno, da ne će predavati u tim satovima.

I zbilja, kao da je s njihovih odvažnih prijetnja usao strah u kosti ministru prosvjete, pa su im uistini pristojbe bile isplaćene. Osim toga bili su profesori prevedeni na dinarske plaće te postoji činjenica, da oni imaju dva puta veće plaće od ostalih činovnika sa punom fakultetskom spremom, ako se i ne uvaži, što im je dozvoljeno, da u slobodnim satovima daju instrukcije, koje se plaćaju po 30 dinara na sat.

Neka ni za čas ne pomisle g. profesori, da im se ovime podlo zavida, još manje, da se ovime hoće da se upozori naša vlada na smanjenje njihovih beriva. Podnipošto, dapače valja da se prizna, da je tako bilo pravedno. U današnje baš doba, kad je od prijeko nužde, da se mladež naša odgaja s ljubavlju i poštivošću, trebalo je bez svake dvojbe pobrinuti se za to, da se profesorima obezbijedi materijalni opstanak. Profesori su upravo u državi iz teških poratnih prilika, iz ovog kaotičnog stanja, šireći luč prosvjete diljem naše domovine.

Nu, neka nam g. profesori ne zamjere, da je baš s njihove strane bilo žestokih bezrazložnih kritika i markastičkih opazaka, kad je pred dvije godine bio udijeljen doplatka sucima, doplatka, kako su ga nekoji zvali »za savjest«. Ništa za to, mi, kako rekossmo, ne zavidamo im niti smo im ikada zavidali.

Namjera ovih nekoliko redaka u tome je, da se našoj široj javnosti pokaže, kako su »prečanski« sucu, oni državni magistrati, kojima je povjeren i život i imanje građana, upravo zapostavljeni i najmiršavije nagradeni, pogotovo u prispodobi sa drugim državnim službenicima, a najskoli s profesorima.

Kad je nedavno bivši ministar pravde g. Gjurčić posjetio Dalmaciju, dijelio je lijevo i desno prazna obećanja, pače je rekao, da će se izjednačiti sudijskih plata u cijeloj Kraljevini; da provede, čim se on povrati u Beograd. Dakako, bijaše to na vrbi svirala. Uistinu, on može danas da reče, da je baš s toga i dao ostavku i da on nije onako silan i moćan kao g. Pribičević ministar prosvjete, koji je sirenskim svojim glasom pokrenuo srca Ministarskog Savjeta. Bilo kako mu drago, g. Gjurčić govorio je prigodom svog posjeta u tutanj.

Šira javnost za cijelo ne će znati, da su naši suci izvan Srbije i Crnogore još i danas plaćeni u krunama, za koje i piljarice ne će više da čuju. Šira javnost ne zna ni to da se je zadnjom uredbom o posici doplatka na skupoću u čl. 22 (možda upravo radi one kritike) odredilo, da se povisića ličnog dodatka ima odbiti od sudijskog doplatka. U toj Uredbi i ne govori se, da će se pri isplati odnosnih povisića prevesti suci na dinarske plate. I tako će se dotjerati, da će sucima biti ukinit doplatka, a profesori će imati još za toliko više plate, koliko će sucima biti sniženo.

Ni po žalosti toliko zbog svega toga, kad ne bi bilo očito, koliko se suci u svojoj struci moraju truditi i napinjati, koliko goških prećutjeti, a sve u ime svete Pravde i Istine. I dok je profesorima (a pogotovo carinicima) i svaki sat izvan uredovnih sati naplaćen i dok svoje znanje mogu iskoristiti izvan ureda i školskih zgrada, suci su vezani na dnevne uredovne satove, dapače, suci su dužni i izvan uredovnih sati krojiti pradu, a da im se ne priznaje odmora, a da im se ne računa na napir i na teško njihovo ekonomsko stanje. I na Božić i na Uskr i po danu, a koji puta i po noći sudac je primoran uspostavljati poremećeni društveni poredak, a da za nj niko

nema srca ni smilovanja. Sudac nema odmora i tek onaj neznatni godišnji dopust i to ako služba dopusti, može i mora da mu ulije energiju i volju za dalju njegov rad. I dok svaki profesor imade godišnje barem 5 mjeseci ferija i praznika i dok svaki profesor može da mimo zasluži instrukcijama i raspoložbom slobodnog vremena, sudac je gotovo vječno prikovan u uredu, a da ne smije i ne može da se privatnim putem sa svojim znanjem ekonomski podrži i podigne.

Suvišno bi bilo uspoređivati onu vrstu rada onog suca i profesora, a široj javnosti je dovoljno poznato, baš njoj, koja dnevno dolazi u dodir sa sudom i sucima, kako sudac mora da je na visini i suca i čovjeka, ako želi, da svoju zadaću zdušno ispunja. Nu, u ovakovim teškim ekonomskim prilikama, može li pojedini sudac svoju zadaću pravilno vršiti? Da li je socijalno pravedno, da suci moraju stradati baš oni, koji su se uvijek držali na visini poštenju i pravednosti? Da li je pravedno, da se suci, pored dugih činovnika, najslabije nagraduje i da se rukom i nogom moraju trsiti, dok se za druge činovnike plaćaju po 30 dinara dana u mjesecu?

Udruženje sudaca slalo je doduše više puta svoje delegate u Beograd za unapređenje teškog stanja sudačkog staleža. Nu, osim lijepih riječi i obećanja, delegati im nijesu nikada ništa više donijeli. Kako se čuje, i zadnjih dana je na putovanju neka visost u svrhu, da referise u Beogradu o stanju sudaca. Vidjet ćemo, hoće li uroditi ovaj posjet nešto više od kakove poste Uredbe.

Bila bi sveta dužnost vlade, da konačno uredi pitanje jedinstvenih sudačkih plata, da se konačno i suci riješe neprestanih lamenacija, jer u ovim teškim danima, kad je korupcija uhvatila mahla, bilo bi nadasve opasno po društveni napredak i po država, kad bi se ona uvukla u hram božice Pravde.

FELJTON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI

(Uz literarnu komparaciju Matavulj i Tommaseo)

II.

(Nastavak)

On je majstorskom gestom podigao zastor, da vidimo čitavu manastirsku komediju ne upoznamo sve tipove.

A što je Bakonjino djetinjstvo i mladost tako intimno prikazno, što nam je dao čitavu njegovu dušu, u svim njenim senzacijama i evolutivnim mjenama, to je zato, što nam je autor u njoj davao samu sebe iz svojih dječjih i dječjih dana, svoju sopstvenu dušu, jer i on bijaše kaludjerski djak, i on imadijaše strica igumana (gvardijana), ama baš kao i naš Bakonjica.

A i koga da nam autor ocrtla ljepše, istinskije i življe no samog sebe, sebe iz svojih mladih dana, iz dana najživljih uspomena, iz uspomena nepovratne sreće, sreće prve ljubavi, ljubavi svojih banstva i vjere u samog sebe i svoje ideale...

Pa ipak, samo radi te bivše ma i nepovratne sreće mi možemo da živi podnesemo svoju kasnija

razočaranja i da praštamo životu njegovu bezdušnu i krvavu šalu.

I mislimo, da praštamo svjesno i na javi i da smo na javi obračunali sa svojom srećom.

Ali i dok tako praštamo te mnijemo, da smo se iz svih svojih snovidica konačno srasli, još onda snivamo; u snu o snu snivamo, te u tom stanju vjerujemo, da sve što nas je zadesilo, da je s neke naročite naše nesreće, s neke promišljene metafizičke krivice, koju je trebalo da osjeti baš naša sopstvenost, naše jedino »ja«!

Tu naše je »ja« božji izbor, subjekt božanske nagrade i kazne!

I nakon prvih razočaranja mi, istina, prestajemo vjerovati, da smo sretni, ali svaki od nas i dalje misli, da je on jedina polazna tačka, makar i zlosretna, kretanju svih nebeskih zvijezda i svjetova; da je naš jedini »ja« bio zadnji cilj ove igre, ovog slučaja, što se zove stvorenje svijeta; da je sve to nastalo samo zato, da na koncu konca jedina jedina jedinka ugleda svjetlost svijeta!

Tako biva, dok div životu najposlije ne potrese s nama divski, tako da se zbilja prenamo, probudimo i pregledamo.

I kad smo pogledali, vidimo, kako u ovome

mravinjaku, što se zove čovječanstvo, mi kao jedinke malo računamo, vidimo da smo od života samo za sebe i odviše tražili, a malo mu u zamjenu davali, vidimo, da smo svoju individualnost i egoizam odviše potencirali.

Zaman, u ovoj je igri slučaja naše »ja« najslučajnija i najsitnija sitnica.

Nego, i pored toga, grijehili bi, kad bar doba naše prve mladosti, doba snova i ideala naših, ne bi cijenili kao nužnu i najljepšu stranicu svog života.

Istina, dočimjem saznanju treba da živujemo sve, pa i sopstvenu sreću (to je imperativ života i napretka), ali u isto vrijeme ne smijemo zaboraviti, da se u ono doba možda jedan jedini put u svom životu uzdizemo iznad samih sebe.

I tome, samo tome imamo da zahvalimo, ako kasnije ne bivamo i strašniji zvjerovi.

Da je s toga blagosloveno to naše doba i naš život!

Nek mi se oprostii ova moja slaboština: nit me misli dovolje povelu, i ja tek što ne zaboravim, da imam nastaviti sa prikazivanjem liča i skupina iz ove žive galerije slika, što se zove »Bakonju fra Brne«.

(Slijedi).

Niemi grbovi.

I ako će nam tko prigovoriti: da smo — matori, ipak se veoma dobro siećamo kad ono Magjari htjeli u Banovini na hrvatske grbove i svoj magjarski nadpis postaviti. Bilo došlo do revolte. I Magjari da bude vuk sit a koza ciela, dadoše naređenje da se izvise grbovi bez ikakova nadpisa — niemi grbovi.

Slučaj Banovine vidimo pri okružnom sudu u Šibeniku. Naš list podigao glas: za što na vratih svakoga ureda mora uz hrvatski biti i talijanski nadpis. Poslušalo nas, ali spužvom prek i preko jednog i drugog. Sad su sobe samo sa brojkam označene. I pismeni čovjek nahodi se u čudu; mora proći za kretena; primoran je pitati: gdje, u kojoj sobi nalazi se stanoviti ured.

Nastaje pitanje: Za što se dalo brisati uz talijanski i nadpis eshaesovski? Zašto se nije brisalo samo talijanski, a ostavilo — barem, u ime štednje, eshaesovski?

Odgovor: moralo se brisati i jedno i drugo, jer na prvom mjestu ostalo bi eshaesovski napisano latinicom, a to znači hrvatski. A mjesto talijanskog, došao bi nadpis ćirilicom, nu ova bi bila u pozadini, na drugom mjestu. A do šta ovakova ne smije doći i zato — niemi nadpisi.

Ali smo ti ga malešni. U što se gube naši „vedritelji“ i „gromovnici“.

Repetita Juvant.

Jer na slabom papiru u zadnjem broju otisnuto, prenašamo:

DA JE BOG DAO KOZI DUGA REPA POMLATA BI ČITAVU ŠUMU.

Dr Smoljčić, Dr. Medini, teče je da i do vas dodjemo. Zadnji vaš „Demokrat“ pun je svega i svačesa kao — šipak zrnja.

Prosto vam o „hrvatskom bloku“ bilo pisati što ste htjeli i što vas bilo volja, ali pozivati naš narod na bratubilačko klanje — da narod mora sam da obračuna sa onima, koji — po vašem mentalitetu — silom gone u propast, koji ga ljudjačkom i zločinačkom podmuklošću oguljuju, obosuju i ogladnjuju. Narod je država i narod bi morao da skrši svoje upropastitelje. Nekoliko bi ludjaka i zlikovaca bilo manje — jeftinijeg bi hljeba bilo više.

Dr. Smoljčić, Dr. Medini vi hoćete, pozivate narod na međusobno klanje. Ne treba na klaonicu goniti naš narod; nek živi. Bog ga živio — dosta je bilo kroz svjetski rat klanja. Sa vašom proračunom tvrdnjom „i u samom Šibeniku turaju svakojake laži kroz blokašku štampu“, sva prilika cijlajte na naš list.

Varate se Dr. Smoljčiću i Dr. Medini. Hoćete da se naš težak izmedju sebe kolje i ubija i to — zaplotnjački. Voda na advokatski mlin.

Mi bi mogli sa odmazdom, i uspjeti bi Ne čemo, ne smijemo, jer smo ljudi.

Svakako mladji ste nego li ja; 60—61 mi je godina. Ako o meni sumnjate da sam po državu „ludjak i zlikovac“ pozivljam vas Dr. Smoljčiću i Dr. Medini da ne zaplotnjački, već onako hratski izmjenjimo dvije brownigove pilule. Padnem li ja, bit će hljeba za jednoga mjesto mene više. Padne li koji od vas advokata, bit će hljeba za 1000 i 10.000 stanovnika više u raznim selima. Ne gonite narod, težaka, seljeka našeg na zaplotnjačko klanje, istupite vi — da se ogledamo. Pa puče li kome u repu. Ali da. Dok vi našeg pučanina gonite na klaonicu, vama treba u obitelji guvernanta, treba vam kulturno, treba vam sluškinja i što ti sve ja znam. Puče plačaj; iz uzgrziš sve jer si tup, jer si glup i sad te stanoviti advokati tjeraju na klaonicu — da poženju što njihsu još poželi — i tim te „oguljuju, obosuju i ogladnjuju“.

Da si se narode kanio mnogokrat i svojih be-dastih pravda, danas tvoj „bundjelaš“ bio bi Dinarima zbijen. Sve ti lo pobrau advokati, sad te opet goni na klaonicu. Nek ti advokati vrate, što su puče od tebe utjerali preko likvidacije Suda, i svaki od vas bit će milijunaš.

Što ga brani, kad ga neobrani.

„Lakome oči pri pogači“ u predzanim broju našega lista zasmrdio splitskom „Životu“, pa se podigao u obranu, stanovitih šefova napadajući na Zemljoradničkog zastupnika Franiča da se krio pod plaštem imuniteta. Ah „Život“, demokratsko deliju, oseknu „Težačka Sloga“, interpelaciju podnio gosp. Franič na molbu interesanata i njegova dužnost bila kao narodnog poslanika zauzeti se „Težačku Slogu“ uvjeravaju interesanti da afera još nije izvedena na čistac; za ispravan stav i da se oni oko „Života“ uvjere o istinosti naroda u interpelaciji, neka se preko „T S“ obrate, a ova će ih uputiti k interesantima koji tvrde da članak u „Raskovanom“ odgovar a istini; da bi bilo već vrijeme ova afera razčistiti i utvrditi tko je kriv, pa da se po zakonu postupa.

Pitamo: kako se dade sa nebuloznom tvrdnjom „Života“ splesti činjenica: da su uz 2 polic. agenta i 2 utvrdjena podkazivača na račun patreći im svakome K. 400.000 primili po K. 10.000—?

Do konačnog rješenja, mi ćemo se na ovu skandaloznu aferu još osvnuti. Medjutu: mizerno je, ako je istina, da su stanoviti agenti po splitskim kavanam plienili iztaknuti broj našega lista.

Ako itko to advokati nesajedu se kititi perjem „demokratizma“ Sve stranke i strančice, koja više koja manje u SHS — jesu demokratske, ali u „demokratsku“ stranku ne će nijedan rodoljub dok stranku vode tećimo barem u Šibeniku Dr. Smoljčić. Jer ako je itko kriv današnjem nesnosnom stanju u „demokratskoj“ stranki, to je kriv Dr. Smoljčić. Po bilježkama „Revolucionarni pokret Jugoslavenkih mornara u Šibeniku 1917—1918“, Dr. Smoljčić je zagovarao: da mornari moraju pustiti Talijane u šibensku ratnu luku: „on je uvjeren da Talijani ne dolaze s nikakvim zlim namjerama, nego kao prijatelji, koje se mora sa cvijećem dočekati“. A kad se ovome usprotivili neki članovi Narodnog Vijeća i Trepov, da se Talijanima slobodni ulaz u luku odkloni, a eventualno i silom zaprieči, Dr. Smoljčić odsječe po advokatsku od trbuha: „nitko nema prava da se tome protivi, nego da on sam o tome odlučuje“.

I Dr. Smoljčić danas demokrata, koji u svom „Demokratu“ ucka težaštvo na međusobno bratsku klanje.

Oh, vi advokati! Ili vam je bilo prebalo što ste maloposjednika zavadili sa obradivaocima zemlje. Da, da, advokatska je: sve ga vam puče Bože daj — rodilo i plodilo, ali mira nikada.

Težače, mikotropni radniče, dvie te volje ka Kadije. Vlasnik i izdavatelj „Demokrata“ Dr. Smoljčić, a odgovorni Dr. Čedomir Medini peletu: da se izmedju sebe pokolješ, jer da će tako, tko ostane živ imati „jeftinijeg hljeba više“ i advokatiima puniti „bundjelaš“. U volji ti poslušati ih, pa si gotov bogati. Bolje ti je poslušati naš savjet: ne pravdaj se, pa ti ne će biti preskup kruh ma mu bila ciena dvostruka nego li je danas; a slični advokati bit će šćerani u koji rog. Pavao Roca.

Nakon „Podlistka“ o Matavulju iznašat ćemo:

„I o grm i o trn“

obija
Pavao Roca

kroz klanec Jadrkovec za vrijeme svjetskog rata: pod Austrijom; pod talijanskom okupacijom; u svojoj narodnoj državi „Obijanje“ ne će biti poređano kromogličkim redom, a bit će zanimivo u koliko ne će se štediti nikoga pa ni gje. sadašnje, bivše i buduće ministre sa lojinu je on dieho crni kruh robovanja, faočtva, pragonstva i nepravde; sve po istini za poduku i historiju našim potomcima, da se — zlaio u vatri kuša; jer: nije sve zlato što sjja.

Radnički raboš.

Kako je poznato, mi smo prvi na javu iznijeli jadni život rudara u Sivericu i Velušću, koji navodi na žalost odgovaraju goloj istini.

Čitamo u „Demokratu“ od 10. III. o. g. „Priopćeno“. U vezi s interpelacijom u „Narodnoj Straži“ od 4. II. članak u „Slobodnoj Tribuni“ od 2. III. potpisana direkcija saopćuje, da čeka već od mjesec dana zaiskanu istražnu komisiju, koja bi imala razviditi, da li zaoba u pogledu lošeg plaćanja radnika siveričkog rudnika i surovog postupanja s njima odgovara istini ili ne.

Sa ovim hoće da kaže g. direktor Kramer, da interpelacija narodnog poslanika g. Dr. Ante Dulibića ne odgovara istini, kao da bi bio slabo informiran. U tomu se g. direktor Kramer ljuto vara, jer interpelacija odgovara potpunij istini, kao i članak „Slobodne Tribune“ iz Zagreba. Mi ćemo iznijeti dokumentovanom potvrdom, da interpelacija i čl. „Sl. Tribune“ odgovaraju istini i da g. direktor Kramer prefinjenim lukavim manirama kupi oko sebe par njih od radničke klase, kojima ne fali kod njega ništa, dok sve ostale izrobljuje i tlači na način, koji ne odgovara društvu ni vremenu. Neka se malo ustrpi!

Seljačka brana.

Sistematsko uništavanje šuma u Orniškoj općini. — Kako je kulturnom svijetu priznato, šume su prvi uvjet narodno-gospodarskog blagostanja. Zato tim više može nam biti jasno zašto s. lukavi Mlečani za njihovu vladanju našom danas krštvitom Dalmacijom, nemoguće drugičje otpornu snagu hrvat-skoga naroda slomiti, za prvu zadaću uzeli, da na-ondašnje bunje većinom drastove-jasenove šume temelja unište. Tiranski prinjer Mlečana slijedila i u Austriji prvih 60 godina i to dok se nije valjda bila uvjerala, da nas je moraino i materijalno uništiti. Ali ipak je zatim morala uviditi, da joj bez šume ne vrijedi ni vlast nad našim apustošenim zemljama te valjda smatrajući se sigurnom pobjetiteljicom i vladaricom naših zemalja, započela je sa osnivanjem šumskih učilišta i naravnim i umjetnim pošumljiva-njem, što je u kratko vrijeme pokazale vidjive us-pjehe. Naravno, neuki narod gledao je te uspjeh krivim okom, jer je zanje doprinosio žrive sa gloga-ma i kaznama i ograničenim pašama s'oke itd. Ča nazivao je te nove šume „kraljevskim“ a ne narod-nim, mjestnim, seoskim ili općinskim a, prein j dnevno uživao sam narod, sve blagodati od ti-šumaj.

Osobito zadnjih godina narod je bio osobit blagodatni osjetio od općinskih šuma u opće a ose-bito pomnoživši marvoogjstvo i moguću se dovoljno služiti za gorivo a i za japiju. Ali na žalost kak sve, tako i to u čas sve zaboravio; to je po onu „ka-ogladni misli, da se nikad najestiti neće a kad s- najede, da nikad ogladnit neće“ I odmah nako prevrata inteligencija se okupi u Narodna Vijeća zabhavi se isključivo oko državnih i općinskih bla-gaina, magaz a i aprecijacija a seoski neuki nar-oko općinskih šuma sa parolom „sad je repulika te ruši jedan mimo drugoga. U nekim krajevima par dana uništise sve što se kroz 40—50 godina go-jilo sa velikim troškom i drugim žrtvama.

U Orniškoj općini, budi hvala nekolicini seo-kih vodja, toga rušenja nije se mnogo dogodilo. Nes-dodjše stari rušitelji „talijani“ i počehše na svu pa-rušiti naše privatne i općinske šume. Ali i tu na u tom zaslužne težačke vodje, poučeni sa prošlos za svako drvo prinašah tužbe civilnim i vojničkim vlastima i tako je veće uništavanje bilo zapriječe- Dugo vrijeme tuđinske okupacije podnosilo se sp-kojno u nadi i lozinci „horimo se dok dodju naši, onda neće manjkati reda ni pravde“.

U općinsku upravu nametnuše se opet e-sami rođaci iz Narodnog Vijeća a to većinom nek-krčmarji, kojima je samo do vlastitog džepa i niče-prigoga. Sve njima povjerenio ide naopako a o-ćinske šume nadasve, tako da je kroz ovo skoro

mjeseci oslobođenja relativna polovica opće šuma već uništena i niko nikoga ne pozove na odgovornost. Općinski Pravitelj i Odbornici, jedan drugog čak u vlasništvo ustupaju, opće bračevine, koje kuće i preravnaju, radikalno-demokratska vladajuća, Gospoda za svoje provokatorne večere po više kola dva sjeka u mladaj unjetnoj branjevini u sred Drniša. Opće šumar ili tobožnji učitelj poljodjelstva mjesto oblaziti šume on sa osobitim lukavostima obdružuje seoske zborove i opće, odbornike proturiva seuskim glavari-ma i šalje lugare da zauj sjeku po više kola drva u što se ugledavaju lugari i samo pučanstvo i najljepša šuma postradava kroz dva tri dana.

U svim tim pravcima podastirio je više pritužaba i na Pokrajinsku upravu ali sve ostade „glas vapjućega“ što nam dalo povoda, da današnji način uništavanja šuma u svojoj slobodnoj državi usporedimo sa onom iz dobe vladanja naših tlačitelja i krvnika Mletaka i Austrije — rč.

Uš štitarica na smokvi.

Nema težaka, poljodjelca u našim primorskim krajevima koji ne pozna „Uš štitarica na smokvi“ (medić — guba, kako u kojim krajevima zovu). Bilo bi suviše opisati ju. Ogromna je šteta koju nanaša posjedniku, težaku. Ne samo što prouzrokuje da plod otpada, da ogubavi, već ga nevoljnim i neukusnim za hranu i sušenje pravi. Sa svojim sisuljama izsisava sok iz tkiva biljke i stablo propada. Gdje je god „Medića“ tu se opaža, da je stablo očađavilo, a uzrok mu sam — medić.

Medić (uš) kud prolazi za sobom izlučuje neki slatki ljepivi sok. Ova sladkoća i ljepivo pravi dobru podlogu čadjavosti. Ako se ovome ue stane na put, propasti će naše smokve. Za to poljodjelci i rataru zasući rukave i daj se na posao. Nazad godina pravili su se pokušaji i dobro su uspjeli.

Čuj što moraš raditi da se odvrtaš.

Nabavi od Poslovnice Zemaljskog Gospodarskog Vieća u Splitu, jer ti najcienije ili izravno od tvornice (nu od ove potrebitu za se malenkost, ako se 50—100 ne složne skupa, mučno ćeš dobiti): Carbolincumfabrik R. Avenarius Wien III/2 Bechardgasse nekoliko klg. „dendrina“. Kad si ovo dobio onda u zimsko doba obreži gubave smokve za suhih i toplih dana i uzmi 10—15 klg. dendrina, ili dendriola; uljevaj dendrin u 100 litr. vode (a ne vodu u dendrin). Dobro pomješaj, iznuti i strcaljkom za peronosporu poškropi dobro čitavo stablo. Nakon toga okopaj stablo; grane i lišće pokupi i isgори. U proljeće, prije nego stablo počme pupati, napravi rastopinu 5 klg. dendrina u 100 litara vode i poškropi. Tako isto uradi u mjesecima junu i septembru, kad se na smokvi pokažu male ličinke crvene boje rastopinom 3 klg. dendrina na 100 litara vode.

Možeš se obraniti i na ovaj način. Uzmi 1 klg. sapuna, rastopi ga u vreloj vodi. Ovoj rastopini dodaj klg. 150 duhanskog ekstrata i marljivo mješaj, izmuti. Sve ovo uli u 100 litara vode, polij par puta i imat ćeš smokve zdrave, ali morate svi u okolišu ovako raditi, ako će biti uspjeh povoljan.

Onaj koji ne će ili ne može da troši, može, ako hoće da marljivo radi i na ovaj način postignuti dobar uspjeh. Nek obreže valjano stablo, pa nek ruku omota bječvom ili sličnim; nek svestrano ostruže smokvu, zatim nek ju dobro od vrha do dna oklači i stablo okopa, pa sakupi granje i utpalo lišće te baci na sažganje.

Ispravi u zadnjem Priopćeno redak 13—14 od ozgor „omašnog potroška“ u „omašnog prihoda u novcu“.

Vuk mjenja dlaku, čudi — nikada!

Ivan Toma jest od onih ljudi koji kad ne mogu da gospodare onda gledaju da ruše; pa i opeta stao da Sokol podkopava.

Prem u srpnju birana nova uprava, do danas nije se moglo naći prostorije, jer prvaišnje neuporabive i upotrebljene u druge svrhe. Jedine zgodne prostorije, obzirom na cilj društva i na broj članova jesu ona gdje je opskrbeni odbor imao svoj ured i skladište i gdje su u zadnje doba bili namješteni ruski vojnici. Uprava Sokola već davno bila u dogovoru sa vlastnikom, pa kad se ustanovio stanbeni ured, uprava društva zatražila da budu njoj označene rečene prostorije. Kad je Ivan Toma saznao da Sokol traži pomenute prostorije pošao je k vlastniku i pitao da prostorije unajmi težačkoj organizaciji kojoj on dao ime „Težačka organizacija demokratske stranke“ i ponudio visoku najamninu. Vlastnik odvratio da on ne smije unajmiti prostorije bez stanbenog ureda. Stanbeni ured doznačio prostorije Sokolu; pa kad to Ivan Toma dočuo poslao vlastniku tražiti ključ dvorane jer da mu treba za izvaditi neke prazne vreće koje se unutra nalaze, pa ne htjede više ključe povratiti premi od vlastnika opetovano tražen. Iza kako prošla ne tri već 15 dana iza uručenja odluke vlastniku, bez da je ni on a nit itko drugi proti odluci prosjedovao, stanbeni ured sa znanjem vlastnika dao dvoranu silom otvoriti i uručio ključ starosti Sokola.

(Svršit će se).

Zadnje porotno zasjedanje.

U subotu 11. ov mј zavrišeno je u glulio doba noći porotno zasjedanje kud mјesnog okružnog suda Zacijelo je Sudska kronika rijetko kada zabilježila, da su se za vrijeme kratke porotne sesije izrekle dvije smrtnne osude. Zbog žalosnih učina, ovog se je zasjedanja to dogodilo.

Našim čitateljima je poznata proglašena smrtna osuda Antulu Pekas zbog umorstva nad svojim mužem: i to prošlog mјeseca.

U zadnjem porotnom zasjedanju vodila se glavna rasprava proti Ivanu Crnkoviću Baldovu, Šimi Vidasu pk. Lovre i Šimi Vidasu Ivanovu iz Novalje zbog zločina izdajnog umorstva nad savjesnim žandarom Franjom Smoljanovićem. Ovaj grozni zločin svojedobno je bio izazvao buru negodovanja pogotovo u Dalmaciji, kad se je saznalo, da je umorstvo počinjeno zbog koristoljublja, zbog ogavnog švercovanja, pa je posve naravno, da je za ovu raspravu, koja je trajala puna 4 dana, interes građanstva bio velik. Tijekom rasprave nije ništa novoga izšlo, osim onoga, što je već bilo svima poznato, da, naime, Crnković baca krivnju na Vidase, a ovi na njega.

Na temelju jednoglasnog pravorjeka porotnika Ivan Crnković bio je priznat krivim neposrednog izdajnog umorstva, a oba Vidasa kao posredni počinio-ci. Predsjedatelj sudbenog dvora zem. savj. Katić u po sata poslije ponoći 12. ov mј proglašio je osudu, kojom se Ivan Crnković Baldov osuđuje na smrt, koja se ima izvršiti na vješalima, Šime Vidasa pk. Lovre na 15 godina teške tamnice, a Šime Vidasa Ivanov na 12 godina teške tamnice.

Optuž Crnkovića branio je odvј. Dr. Subotić, a oba Vidasa odvј. Dr. Dominis. Odvjetnici su uložili pravni lijek ništovne žabe.

Nakon osude silna masa općinstva izašla se je u uvjerenju da je Pravda progovorila.

Viesti.

Naš Kralj Aleksander, po dohvaćenim informacijam iz Beograda, posjetit će samo Split i Dubrovnik; moguće još i Kotar. A naš Šibenik ovog puta neće.

Došli smo do papira su sustiživošću predsjednika srbske radikalne stranke na Primorju; blagohotno nam ustupio. Evala mu. Naši preplatnici nek nas izvini što prilog zadnjeg broja ne bio na čestitoj hartiji, a nekuj i čitav broj primili.

Obješen je u Zagrebu Abagić atentator na pk. m. Draškovića.

„Vojni Invalid“ izlazit će svako 15 dana. Prvi broj dođ. subote u Pučkoj tiskari.

Upravitelj općine Drniša Kulišić svojevoljno? kapitulirao. Imenovan Nakić Vjekoslav.

Analfabetski tečaj otvorila Ženska Zadruga pr. nedjelje. Prostoriju uztopila mјestna Realna-Gimnazija. Poučavaju gdje Stučić tajnica i Car blagajnica. Tečaj dobro posjećivan; ima napredka. Evala im!

Prestoje povišica 100 po sto na poštanski saobraćaj.

Konkordat SHS sa Vatikanom. Kardinal Gaspari izrazio se da Vatikan bi htjeo skloпитi konkordat za svu našu Kraljevinu; tim bi odpao dosadašnji sklopljen sa Srbijom i Crnogorom.

Stali sveci dieliti blago. Njemčija platila obrok ratne štete sve u zlatnim markam. Engleska si prisvojila 500, Belgija 330, Francuska 140, Italija 30 milijuna. A SHS? Na Bugara niko i negleda.

Štednja s rogulja a ne spekalja. Miesna „Nar. Str.“ opravdano tuži se što, pod izlikom „treba štediti“ škol. Odsjek Pokraj. Uprave, odstranjuje sve honorirane nastavnike ne samo s građanske ženske škole, nego i s tečajeva koji su joj dodjeljeni sve po izvaji nadzornika Antuna Kriletića: „Ukinut ćemo vam i tečajeve! Ovako se odvrća patriotičnom Šibeniku.

Korizmene propovjedi u bazilici sv. Jakova i varoškoj crkvi propovjedia Don Ante Šare. U bazilici petkom 18 sati, nedjeljom 11 sati; varoškoj četvrtkom 17 sati.

— Mlinci Ante Čogelja u Skradinu na električni pogon nakon mјesec dana nerada, jer usljed poludeice mlaza snižili su se bili stupovi, a pupalce žice — ponovno promišle.

Uz mlince je i motor za čišćenje, triebljenja, repušnja, ječina pravljenja i z. oguljenog ječina — orzo. Izlazi sasvijem otriebjeno; čisto zрно ko sunce, da se može takmiti sa prvim vistam stranih tvornica. Oguljeni ječam — orzo je najbolja hrana. Preporuča se obćinstvu ova domaća solidna tvrtka.

Kavana Tommaseo na poljani Kralja Petra napokon 7 tek, usljed forsiranog sudbenog naloga, promjenila gospodara. Sad su tri brata Frleta iz Vodica. Kavana bit će zatvorena sve do Uskrsa, jer potrebuje popravka i modernog namještaja.

Trojst direktije parob. društva „Dalmatia“ iz Trsta: Sarić, Bogdanović i Rismondo na povratku iz Splita svrnuli se u naš grad Obalaši parobrode „O-brovac“, „Primorje“, „Roudine“ i „Tomaso“. Sa mončadima rukovali se; ovi ih dočekali podvikom „Hurra! Pošli na „Monte Promina“ i dali posebnu lekciju: nek unaprijed obiskrljuje tačno sa boljim ugljenom njihove parobrode.

Kako ovo oni proveli onako ih Svevišnji po svojim angelima dao posjetiti u času njihove smrti.

Njihov posjet svrši u tvornicu Rora i na Općariništvu društva, lekcijom Zafranoviću: povišak dnevni „panatike“ monarima od 10 na Din. 1450 po osobi, bez privole i odobrenja Ravnateljstva, ovo ne priznaje. Po dohvaćenim informacijam ovako da se izrazio Rismondo. A u Splitu mončad „Dalmatia“ prima panatiku u naravi na glavu dnevno vriednu 22—25 Din.

Manje sile gg. na Direkciji, probudili se. progledati okolica, u vaše parobrode ne ćete snijeti ni dubar krcati. Da li će moriari i nadalje ostati — janje za zaklanje, njihov posao.

Nesporazum pogranične straže Wrangelovaca sa Tribunjcima doveo do sukoba. Na intervenciju pomenute pogranične straže posredovalo i oružnička postaja Vodica. Uapšeno 3—4 Tribunjca pa pušten.

Velika magla. Parobrod „Tomaso“ za Tiesno, utorak u 16 sati vriedio se Vodice. Parobrod „Danubio“ oko Silbe nasukao se.

Javne zahvale.

Kroz 23 dana izgubio sam staricu majku, diete i ženu.

J O K A

Vječna harnost liječniku Dr. Anti Markoviću, koji ne žalio svoga truda i uložio sve i sva da bi mi milo drugu spasio nemile smrti. Bila draža Bogu nego li meni, pa izvršila se Njegova volja.

Zahvaljujem čitavom Zatonu i rođbini na iskrenom saučešću u mojoj tuži.

Zaton 14. marča 1922.

Lovre Ševrdija.

Zahvaljujem svima onim koji su se nas sjetili u našoj žalosti prigodom smrti dragog Tomislava i koji su dali doprinose za dobre svrhe počastiv uspomenu našeg nezaboravnog sina.

Ucviljeni: Tona Ljubičić, majka Ante Ljubičić, otac.

Poziv svim vinogradarima SHS.

Vinogradari! Kako svim zvanjima, tako je i nama vinogradarima potrebna velika i jaka organizacija; i nama je potrebno zastupstvo i vodstvo, da sebi obezbedimo obstanak! Ne budimo prekrštenih ruku i ne čekajmo, da nas sudbina sudi nepripravni! Pomislimo, da piradujemo u normalnih vremenima više vina, nego ga sami trebamo pak da se moramo da brinemo za izvoz našeg proizvoda! Neka nam bude dalje na umu, da Italija, Mađarska i druge prijateljske i neprijateljske vinorodne države jedva čekaju na uredjenje trgovačke prilike s nama, da poplave naš trg svojim vinima, koje oni zbog povoljnijih klimatskih i drugih prilika mnogo jeftinije proizvode! Da bi se omogućio izvoz naših vina i da bi se zabranio uvoz tuđih vina, jamačno su dva pitanja, o kojima zavisi dalji opstanak našega vinogradarstva u najvećoj meri! Tko će da štiti naše interese kod trgovačkih ugovora, ako nismo organizirani pa ne znamo jedan drugoga. Tko će da utiče na vladu, da nebi dozvolila uvoze tuđih vina? Tko će da je uputi, kako bi bila naša propast, kad se izvoz našega vina ne bi omogućio i uvoz tuđega zabranio? Sve to smoći ćemo jedino mi sami, dotično naš zastupnik „Glavni Savez Jugoslavenskih Vinogradara“, kad se stisnemo u jake redove, što će stajati za njim te sačinjavati neprodirnu silu do zadnjega sela u državi, gdje žive vinogradari. Vinogradari, organizujte se! Podignimo u svim vinogradnim krajevima svoja krajevna vinogradarska udruženja! Sva se krajevna vinogradarska udruženja jedne pokrajine sklapaju u „Pokrajinski Savez Vinogradara“, a svi pokrajinski savezi vinogradara sačinjavaju „Glavni Savez Jugoslavenskih Vinogradara“, koji je eksekutivni organ organizacije i zastupnik naših interesa prema vladi i svim javnim faktorima.

Ali to nije još sve! Zbog nastalih novih prilika, mora da se naše vinogradarstvo, ako hoće živeti, na ovo orijentira. Valjaće reformirati naše vinogradarstvo gotovo u svim pokrajinama te mu dati sasvim novu osnovicu, drukčije negoli je to bilo pred svetskim ratom. Da bi se reformna pravilno izvela, potreba nam je jedinstven nastup, deonla uloga rada; ukratko: jedinstveno vodstvo u čitavoj akciji. I na tome je polju „Glavni Savez Vinogradara“ pozvan, da ima najglavniji zadatak. Vinogradari, poduprimo dakle taj Savez! Pristupimo u njegove redove i stvorimo sebi organizaciju, koja će nas štiti i voditi i koja će nas u najkraće vreme dovesti do željena uspeha!

Pravila za osnivanje velike organizacije vinogradara već su štampana te mogu da budu dostavljena, ako se pošalje 1 Din. u markama podpisanom „Glavnom Savezu Jugoslavenskih Vinogradara u Mariboru“.

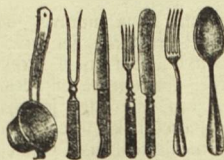
Privremeni odbor glavnog saveza jugoslavenskih vinogradara u Mariboru:

Anton Puklavec, vinarski ravnatelj u Mariboru, predsjednik. Paja Todorović, načelnik Ministarstva Poljoprivrede, Beograd. Milan Hrčić, gospodarski nadzavjetnik, Zagreb - podpredsednici. Bohuslav Skalický, kmetijski svetnik, Novomesto, glavni tajnik, ujedno i tajnik za Sloveniju. Milutin Stojanović, inspektor Ministarstva Poljoprivrede, Beograd, tajnik za Srbiju. Gustav Erber, ravnatelj kr. vinogradarske i voćarske škole, Ilok, tajnik za Hrvatsku i Slavoniju. Mihajlo Heč, vinogradarski nadzornik, Bela Crkva, tajnik za Vojvodinu. Ljubomir Stjepanović, privredni nadzavjetnik, Sarajevo, tajnik za Bosnu i Hercegovinu. Stanko Ožanić, gospodarski savjetnik, Split, tajnik za Dalmaciju. Pavno Cesar, putujući učitelj vinogradarstva i voćarstva, Samobor, blagajnik. Josip Kolenz, ravnatelj zadruga brvatskih vinogradara, Zagreb. Jakov Perišić, vinogradar, Stari Kaštel, kod Trogira. Milan Tomić, inspektor vinogradarstva, Mostar. Boško Bošković, sekretar Ministarstva Poljoprivrede, Beograd. Mitar Kličin, vinogradar, Novi Sad. Lovro Petovar, vinogradar, Ivanjkovci pri Ormožu, odbornici.

Prodaje se brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jedan „kuter“ na motor bez jedara. Obratiti se:

Toma Sekso — Šibenik.

Mali Oglasnik (Do 20 riječi 3 Dinara, svaki pet daljih riječi 1 Dinar).
Vagon hrastovi drva u prilici metar dužine komad na prodaju. Tko želi kupiti nek se obrati Niki Habun pok. Jose — Tribunj 112.

10 Jedala, kašika, noževe, škara.

te čitavu nožarsku i galanterijsku robu razaslija na veliko i na malo po čudovito niskim cijenama veletrgovina i razaslije
R. STERMECKI - CELJE
br. 372, Slovenija.
Zahtjevajte cijenik su slikama. Sta nije po godu zamjeni se ili povrati novac.

SINGER
ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NAKNAJNIH DJELOVA
MAŠINSKOG ULJA
PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROČNU OTPLATU
NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA
CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU
JUGOSLAVIJU
SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK
ANTE FRUJA
19-28

MATE PRGIN - ŠIBENIK
Veliki izbor šešira domaćih
tvornica sagova i rukotvorine.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK
Brzjavi: DREZGA ŠIBENIK.
Telefon inter. 38.
VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonjalima
Prodaju: Sećera, Kave, Pirinča, Sumpuna, Gradjevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.
Sve uz cijene konkurencije.
AUTOGARAGE
Naručbe se obavljuju su vlastitim prevoznim sredstvima: motornim lajama po moru, teretnim automobilima po suhu.
Export vina, ulja i rakije na veliko.
Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera Ivana Jelića u Šibeniku.
5-52

Juričev i Kešić - Bakar
Veletrgovina dalmat. vina
- samo na veliko -
19-52

Sve se pismene ponude šalju u upravu lista „RASKOVANI“.

Novo osnovano
transportno i otpremničko poduzeće
A. KUVACIĆ
— BAKAR —
preuzima
svakovrsnu robu za otpremu i uskladištenje. — Vlastita prevozna sredstva i magaze. — Izvršuje sve naloge brzo i najkulantnije.
Ispostava: Stanica Bakar
9 Brzjavi: Kuvacić - Bakar.

— KNJIZARA I PAPIRNICIA —
FILIP BABIĆ
— ŠIBENIK —
Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima
Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene.
— Sav pribor za urede, općine i škole —
Skladište školskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu
Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.
MUZIKALJE SVAKE VRSTI.
ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
KNJIGA — — — CIJENIK ZA UREDE.
20-52

Solidno! Ukusno! Jeftino!
Zastupstvo i esklusivna prodaja cipela
Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šibenik i sjevernu Dalmaciju
SREČKO BOGIĆ ŠIBENIK
Glavna ulica 44
En gros et en detail.

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK
Kafana prvog reda.
Svako večer gospojinski koncert.
Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.
Cijene umjerene.

PAPIRNICIA I KNJIZARA
J. GRIMANI - ŠIBENIK
Papir, knjige, školski risači i pisaci predmeti. Uljene i acquarel boje, crnila i tuša u svim bojama svjetske tvornice Günther Wagner. Muzikalje, slike, okviri i ostali luxus-predmeti. Vrpece i pribor za pisaci stroj ciklostyji papir i crnilo.